

gla

slovenske kulturne akcije

L. XI. 16, 17 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 30. 8. 1964

KRASINSKEGA NEBOŽANSKA KOMEDIJA

Ob letošnjih poljskih spominskih dnevih in za 150 letnico pesnikovega rojstva.

Dr. Tine Debeljak

V teh dneh in mesecih se Poljaki v emigraciji spominjajo pomembnih obletnic, mimo katerih tudi mi ne moremo iti. Te obletnice so: 1.) 50-letnica I. svetovne vojne (1914), ko je koncem avgusta stopila I. strelska brigada Pilsudskega iz Avstrijske Galicije na rusko-poljska tla in tako začela osvoboditev Poljske, katero je zaključila šele z bitko proti boljševikom na Marijin praznik 8. sep. 1921, s tem „čudežem nad Vislo“, ki ga zgodovinarji primerjajo z zmago pri Lepantu nad Turki, kajti tudi poljska zmaga je zaprla vdor komunizmu v zahodno Evropo. 2.) 25-letnico začetka II. svetovne vojne (1.9.1939), ko sta si nacizem in komunizem razdelila Poljsko in jo po petih letih trpljenja vrgla v oblast boljševizma. 3.) 20-letnica herojske obrambe prestolnice Varšave 1. 1944, ko se je mesece borila na okopih razvalin brez pomoči zahodnih zaveznikov in ob brezčutju Rdeče armade, čakajoče cinično že v predmestju na popolno uničenje mesta in na smrt deset tisoč borcev samo zategadelj, ker so začeli vstajati brez dogovora z njo. Vse tri obletnice pomenijo ali zmago nad komunizmom, obrambo pred njim in ali končno postati njega žrtev, vsekakor poljsko usodo in reakcijo na tedaj še evropski in danes že globalni problem — *boljševiške svetovne revolucije*. Ta pa je skupni imenovalec pomenov vseh teh obletnic in našega problema, kajti — vse vodijo naravnost h Krasinskega Nebožanski komediji, genialni dramatski pesnitvi iz l. 1833. Kritik Folkierski namreč pravi, da mu ni znano drugo delo iz romantične dobe, ki bi bilo v evropski poeziji in dramatikah zasnovano na *problemu revolucije kot socialnega in splošnega pojavnega*. S pogledom na to revolucionarno problematiko Nebožanske komedije, se pa SKA hoče — malo zamudniško sicer — pokloniti tudi 150 letnici pesnikovega rojstva (1812), kakor smo se spomnili Mickiewicza (1955) in še mnogo drugih, da bi tako ob svojih jubilejih vsi Trije Največji poljski pesniki našli odmev med Slovenci v Argentini.

Zygmund Krasinski, ta poljski grof, v katerem se je pretekala celo kraljevska kri knezov Radziwillov, sin vojskovodja poljske armade v Napoleonovi vojski, pa pozneje — po carski amnestiji, generala na ruskem carskem dvoru, na katerem naj bi po želji carja poljski pesnik upravljal službo junkerja kakor pred njim ruski Puškin, je v svojem 21-tem letu v Petersburgu napisal to dramatsko-lirično-vizionarno pes-

JUBILEJNA ZBIRKA

Bližamo se prireditvam, ko bomo skušali javnosti razložiti in pokazati, kaj je Slovenska kulturna akcija ustvarila v teh desetih letih in kakšna je njena pot za naprej. Največja opora nam je vedno bila cela vrsta priznanj in dokazov ljubezni in naklonjenosti, s katero so naši naročniki in prijatelji spremljali ves naš trud in dobro voljo. Naš pogled v bodočnost prevajajo spoznanja in izkušnje, polne vere in optimizma — enako razpoloženje navdaja darovavce, ko nam z vso vero naklanjajo svoj JUBILEJNI DAR!

Darovali so: g. Marko KREMŽAR, Hurlingham, 2.000 pesov; g. N. N., Capital, 2.000 pesov; g. rav. Ivan PRIJATELJ, Villa Adelina, 2.000 pesov; g. Silvo LIPUŠČEK, San Justo, 2.000 pesov; g. dr. France MIHELČIČ, Capital, 2.000 pesov. Vsem najlepša hvala!

(Dar: za Argentino 2.000 pesov in za ostale države 20 dolarjev je do konca leta plačljivo tudi v obrokih. — Darovanci bodo prejeli od koncu jubilejnega leta umetniško darilo s posebnim posvetilom!)

RAZSTAVA SLOVENSKE GRAFIKE

Slovenska kulturna akcija prireja v okviru desetletnice Razstavo slovenske grafike v zamejstvu. S tem se lepo navezuje na tradicijo, ko je bila na l. umetniškem večeru 11. aprila 1954 odprta prva razstava slovenske umetnosti v Buenos Airesu. Razstava je bila v prostorih, kjer je bila v dvorani prva javna prireditev nove slovenske kulturne ustanove. Drugi velik poudarek je bila umetnostna manifestacija v juliju 1954, ko je bila prirejena razstava del Ivana Meštroviča, in že tretja umetnostna prireditev v prvem letu obstoja je bila Razstava slovenske grafike. Vse tri so podčrtale nazorno, kako je bila ljubezen in skrb za slovensko upodabljalno umetnost ena glavnih skrbi Slovenske kulturne akcije.

Ko se je letos pripravljala spored prireditev za desetletnico SKA, je bila takoj kot prva zastavljena naloga, da se izvede Razstava slovenske grafike. Po prvih predlogih bi morala biti na začetku sezone jubilejnih prireditev v maju 1964; organizacijske okoliščine pa so začetek prenesle na soboto dne 26. septembra in bo ob 19. uri odprta v dvorani Slovenske hiše.

Udeležili se je bodo naslednji izseljenjski umetniki: France Ahčin (Argentina), Ivan Bukovec (Argentina), France Gorše (ZDA), Božidar Kramolc (Kanada), Andrej Makek (Argentina), France Papež (Argentina), Bara Remec (Argentina), Marijanica Savinšek (Francija), Jože Vodlan (ZDA), Milan Volovšek (Argentina) in Miro Župančič (ZDA).

Umetnostna manifestacija tolikšnih razmerij potrjuje delež in prisotnost slovenske kulturne ustvarjalnosti v svetu.

PRED IZIDOM:
MEDDOBJE, šte. 3-4

TISKA SE
Karel Mauser
LJUDJE POD BIČEM
II. del

VSE KNJIGE

in publikacije naše založbe morete do konca jubilejnega leta 1964 še prejeti po dosedanjih cenah!
POHITITE Z NAROČILOM!

— Julija 1964 je mesto Spital ob Dravi priredilo poseben mednarodni festival za pevske zborove. Devet zborov iz Avstrije, Jugoslavije, Švice in Danske se je odzvalo. Iz Slovenije je prišel pevski zbor „Emil Adamič“.

— Mesto Bayreuth je priredilo mednarodno srečanje mladine za študij glasbenih problemov. Središče Wagnerjevih festivalov je privabilo nad 450 mladih komponistov in glasbenikov iz Evrope, Azije in Amerike, da so poslušali predavanja uglednih teoretikov iz Nemčije in Francije. Uprizorili so več del, izvajali nekaj koncertov in naštudirali mnogo baletov. Zasedanja in zborovanja so bila izmenoma v Bayreuthu in bližnjem kopališkem mestu Bernecku, kjer bodo za izvedbo naslednjih srečanj in festivalov zgradili posebno festivalno gledališče za mladino.

— V Parizu so ustanovili posebno francosko-nemško združenje, ki bo zgradilo temelje za zблиžanje med obema narodoma. Odbor je sklenil za leto 1965 razpisati posebno literarno nagrado za delo, posvečeno prijateljstvu med Nemčijo in Francijo. Rokopis mora biti v francoščini (izvirnik ali pa prevod). Nagrada znaša 1000 NF, to je okoli 40.000 pesov.

— Mesto Karlsruhe je dalo vsoto 10.000 DM (2.500) dolarjev za podeljevanje posebne literarne nagrade, ki nosi ime Hermann Hesseja. Dosedaj so nagrado podeljevali vsakih pet let, odslej pa vsaka tri leta. Prihodnja nagrada bo razglašena dne 22. junija 1965. Rokopis mora biti v nemščini in se ga morejo udeležiti tudi inozemski pisatelji, če predložijo svoje delo v prevodu.

— Letošnji berlinski festival se bo začel 13. septembra. Name njen je zблиžanju med zahodno kulturo in črnimi kulturami v Afriki in Ameriki. Program se bo začel s uprizoritvijo drame Jeana Geneta (v Franciji ga še vedno ne smejo izvajati in tudi na knjižni trg ne sme), „Črnci“ in uprizorila ga bo črna skupina „Blacks Company“ iz New Yorka. Iz New Yorka bo prišla skupina „Black Nativity“ z božičnim misterijem, petjem in pantonimo, kjer bodo vsi udeleženci zgodbe Črnci, tudi Kristus in Marija. Iz Afrike pridejo skupine iz Kameruna in Dahomaya in iz Konga gledališka družina, ki bo izvajala staro ljudsko tragedijo. Velika bo vloga jazza.

— Založba Surhkamp v Stuttgartu je sklenila izdati v prevodu celotna dela angleškega dramatika B. Shawa. Prevajali bodo nemški pisatelji Siegfried Lenz, Magnus Enzensberger in Wolfgang Hildesheimer.

nitev, ki spada med najbolj genialne, skrivnostne pa čudovite poljske ustvaritve. Ta, ne za oder namenjena drama, naj pokaže demonsko borbo preteklosti z bodočnostjo, tradicionalizma z revolucionarnostjo, plemstva s proletarijatom, vere z nevero, graditve z uničevanjem... V preroški podobi se mu kaže propad privilegiranega plemstva, s katerim je povezan s krvjo in čustvom, pa ga vidi drveti v brezno po soočenju z novo tvorbo revolucionarnega proletarijata, ki naskakuje okope „Svete Trojice“. Lahko rečemo, da je to vizija bodočih komunističnih hord, napisana trinajst let pred Marksovim Komunističnim manifestom. Kot se da Dante voditi skozi pekel, vice in nebesa, gre plemič Henrik na srečanje z revolucionarnim Pankracijem skozi pekel „boljševiškega“ taborišča. Zato Krasinskega komedija ni božanska, temveč „peklenska“, kakor nosi resnično v nekaterih prevodih tudi ime. Toda kljub temu je čutiti povsod pričujočnost božjo, pri tistem, ki jo zanika, kakor pri tistem, ki jo brani (nevredno sicer), tako da sta na koncu oba obojena v pogubo, svetno in večno. Eden gradi na napačni konservativnosti, drugi uničuje vse obstoječe, je genij uničevanja, zato pa ostane po zmagi nad nasprotnikom brez navniha. — Ne zna graditi, graditi more iz nič samo — Kristus, zadnji privid brezmočnega zmagovalca in zadnji krik pred smrtjo: „Galilae, vicisti!“

Novo sintezo bodočnosti more ustvariti iz preteklosti in uničenja samo — krščanstvo!

To je pravi poljski smisel te najbolj kozmopolitske poljske drame. In beseda o pesniku, o vzniku drame, analiza in njen pomen, pa branje odlomkov iz celotnega slovenskega prevoda, ki sem ga napravil pred leti in ga nosim s seboj v upanju na natis (kdaj?), bo vsebina tega predavanja. Pri tem me bo vodila želja, da podčrtam sodobnost dela, tako da bo slednji imel vtis, kakor ga je imel Chesterton, ko je pisal uvod v angleški prevod: „Na političnem polju je prerokovanje še bolj občudovanja vredno. Kdor pozna prizore iz vzhodno evropske revolucije, bo prepričan, da je bilo napisano to delo po tistem času, ko je boljše-biški babilonski stolp že vrgel senco na te kraje“. Zato se ni čuditi, da so izredno uspele odrske kreacije v letih pred drugo vojno na Poljskem kakor na Dunaju in drugod dajale Pankraciju masko — Lenina. Krasinski sam pa si je pod Pankracijem lahko predstavljal tudi — Mickiewicza. In ko je to svojo misel povedal Mickiewiczu v obraz, mu je ta padel v objem in se mu na prsih — razjokal... Gotovo dovolj, da občutimo strahote te demonske postave in grozo problematike, ki sega iz te pesnitve še do nas in preko nas — v bodočnost...

VERSKA SVOBODA IN II. VATIKANSKI KONCIL

Anton Orehar

Svoboda, najodličnejši Stvarnikov dar človeku dan, je postal problem človeku samemu, Cerkvi in državi ter njunemu medsebojnemu razmerju.

Sijajno definicijo in hkrati opozorilo je zapisal sv. Pavel prvim kristjanom: „Vi ste namreč poklicani k svobodi, bratje, samo, da vam svoboda ne bo v priložnost mesa“, Gal 5,13 E. Človek je po naravi gospodar svojih dejanj in s tem gradi svojo osebnost. Na drugi strani pa ta svoboda ne sme biti njegova samovolja, temveč je podvržena zakonom, ki imajo svoj temelj v naravi človekovi, končno v njenem Stvarniku, Bogu. Da ta zakon sprejme, je človek popolnoma svoboden.

Svobodo ima človek tudi za svoje verovanje in sicer jo je Leon XIII. definiriral kot človeško pravico, da spolnuje božjo voljo in njegove

(Dalje na 7. str.)

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Literarni odsek

Osmi kulturni večer Slovenske kulturne akcije bo v soboto dne 5. septembra ob 19. uri v dvorani Bullrich, Sarandí 41, Capital.

Predaval bo g. dr. Tine Debeljak

KRASINSKEGA NEBOŽANSKA KOMEDIJA

(Ob 150 letnici smrti najmlajšega iz poljske „Trojice Največjih“)

Lepo prosimo za točnost — Za kritje stroškov bodo prostovoljni prispevki ob vходу zelo dobrodošli.

ALI JE KOROŠEC LETA 1937 RES OBŽALOVAL SVOJO POLITIKO V LETU 1917?

France Dolinar

Dunajska revija „Donauraum“, ki je zadana veleavstrijskemu gledanju na podovavska vprašanja, je leta 1961 (VI, str. 222-223) objavila člančič, ki naj bi dokazal, že takoj v naslovu, na dosti senzacijsko — žurnalski način formulirano tezo: „Erzbischof Jeglič und Dr. Korošec bereuten ihre Politik von 1917/1918.“

O Jegliču njegov biograf trdi: „Kakor rdeča nit se vije v Jegličevem življenju troje gesel: slovenstvo, jugoslovanstvo in katoličanstvo“ (Jagodic, Nadškof Jeglič, 209), žal ostaja na dolgu z opisom političnih zadržanj svojega junaka v sporu s šušteršičem. Tehtna je sodba, v kateri je dolgoletni Jegličev najbližji sodelavec, modri in samostojni prošt Kalan ob Jegličevem slovesu iz Ljubljane 1. avgusta 1930 označil škofovo stališče do jugoslovanske države: „Bili ste vnet in zvest državljani naše jugoslovanske države, bili ste nje graditelj, prepričani, da nam je potrebna; delali ste neumorno za njeno rast in dobrobit. Jugoslovanskemu kralju ste bili vedno zvest, iz srca in prepričanja vdan državljani“ (n.d. 328). Vendar bo zgodovinska kritika morala upoštevati tudi tisti dve pričevanji, ki jih navaja dekan M. Škerbec v „Pregledu slovenskega katoliškega gibanja“ (II, 98). Vprašanje je odprto. Pri reševanju bo imel svoj glas tudi pokojni mons. Niko Moscatello, ki je kot kanonistični svetovalec jugoslovanskega poslatništva pri sv. sedežu dobro poznal episkopat in politike Jugoslavije: Jegliča je imel za edinega „iskrenega Jugoslavana med Slovenci“, medtem ko mu je Korošec veljal za „jugoslovansko usmerjenega samo zaradi slovenskih interesov“. Ker pa Jeglič ni bil politik, je za politično zgodovino pomembna v prvi vrsti drža politika Korošca.

Za pričo rabi člančičarju „Donaurauma“ slovenski duhovnik, ki se podpisuje s kraticami dr. M.T. Njegovo pričevanje iz revije „Vera in dom“ povzema dopisnik „Donaurauma“ v teh-le stavkih: „V stiškem samostanu, kjer je dr. Jeglič po svojem odstopu živel, ga je zadnje majniško nedeljo 1937 obiskal mons. dr. Korošec, pozneje predsednik jugoslovanske senata, v spremstvu takratnega bana Slovenije dr. Natlačena in nekaterih duhovnikov, med katerimi je bil tudi dr. M.T. Pri opoldanskem obedu je pogovor nanesel na majniško deklaracijo, katero je dr. Korošec kot predsednik jugoslovanskega kluba leta 1917 — se pravi pred 20 leti — v dunajskem državnem zboru prebral in katero je tedanji škof ljubljanske dieceze dr. Jeglič popolnoma odobral in podpiral. Dr. Korošec je zastavil besedo: „Prevzvišeni, še deset let vam želimo!“ „Vse je mogoče“, je odgovoril svoločni škof. „Jaz pa si želim samo še eno, da bi za usodo našega ljudstva še enkrat na drugačen način poskrbel. (Ich wuensche mir aber nur eines, fuer das Los unseres Volkes noch einmal auf eine andere Art Sorge zu treffen).“ Tega povzetka gotovo ni priredilo uredništvo, ki je

na koncu pisanja dodalo kot svoj samo oklepaj z datumi Jegličeve in Koroščeve smrti.

V celovškem družinskem tedniku „Vera in dom“ je dr. M.T. v prvih treh številkah letnika 1961 (XIII) popisoval razne svoje prigode v zvezi s Korošcem in Jegličem pod naslovom „Srečanje s slovenskim Mojzesom“. Odstavki, ki jih izkorišča „Donauraum“, se nahajajo na straneh 75 in 76 navedenega letnika: „Zadnje nedeljo maja 1937, bilo je ravno 30. maja, ko sem spet bil gost pri nadškofovi nedeljski mizi, so pa popoldne prišli nadškofa obiskat minister in predsednik senata dr. Anton Korošec, ban dr. Marko Natlačen z gospo in univ. prof. dr. Lukman. Tokrat sem z g. opatom tudi jaz bil pri visokih gostih in bil priča pomembni izjavi ministra dr. Korošca.“ Nato pripoveduje, kako so obiskovavci pozdravljali nadškofa in se posejali za mizo. „Dvajsetletnico majniške deklaracije praznujemo, prevzvišeni,“ je povzel besedo dr. Korošec. „Dopoldne smo bili pri Čehih, na češkoslovanskem konzulatu, saj smo se s Čehi vedno dobro razumeli, zdaj smo pa prišli na obisk k Vam, prevzvišeni.“ „Lepo, lepo“, se je zahvaljeval nadškof in bil ginjen. „Kaj ne, prevzvišeni, kako je bilo takrat pred dvajsetimi leti“, je dr. Korošec želel spomniti nadškofa na marsikaj. Nadškof je segel po svojem velikem rdečem robcu in si šel z njim preko oči, ne da bi kaj rekel. Bilo je v tej kretnji toliko povedano... Zvrhana mera spominov od takrat in od potlej...“ Za tem dr. M.T. kramlja — ne popolnoma v skladu z zgodovinskimi ugotovitvami — o majniški deklaraciji in o Jegličevi vlogi v deklaracijskem gibanju, v zvezi z Jegličevim odnosom do nove države pa citira — v literaturi sicer že dokaj časa znano — Jegličovo tožbo: „Kam smo zapeljali naše ljudstvo?“ Na to navezuje dr. M.T.: „Kakor je bil nadškof Jeglič na obletnico majniške deklaracije obiska dr. Korošca in njegove družbe vesel, tako pa je bilo čutiti, da je nekam zadržan, zamišljen. Minister dr. Korošec mu je dejal: „Prevzvišeni, še deset let vam želimo...“ „Pri Bogu je vse mogoče, da bi še tako dolgo živel“, je govoril in kimal častitljivi vladika. „Jaz pa si želim samo to“, je s poudarkom naglasil dr. Korošec, „da bi za naš narod še drugače poskrbel.“

Korošču pripisani izjavi daje dr. M.T. n.n.m. naslednji komentar: „Kaj je imel v mislih, ni bilo jasno: Vendar pa, ker je bil obisk v zvezi s praznovanjem majniške deklaracije, je bilo očitno, da je izključeval povratek nazaj, predvideval pa in morda tudi pripravljaj za slovenski narod tisto obliko, tak položaj, kakršen mu kot suverenemu narodu pristoji. Po vsej verjetnosti je utegnil imeti v mislih Korošec slovensko državo.“

M.T.-jev komentar Koroščeve „izjave“ je negotov in ni nujno proti vsaki jugoslovanski rešitvi. Da je (Dalje na 6. str.)

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Filozofski odsek

Deveti kulturni večer Slovenske kulturne akcije bo v soboto dne 19. septembra ob 19. uri v dvorani Bullrich, Sarandí 41, Capital.

Predaval bo č. g. direktor Anton Orehar

VERSKA SVOBODA NA CERKVENEM KONCILU

Ker je za našo še druga prireditel v isti dvorani, lepo prosimo za točnost. Za kritje stroškov naj veljajo prostovoljni prispevki pri vstopu.

— Dr. Walter Jens, univ. prof. iz Tübingena, je imel v Stockholmu predavanje o nemškem dramatik Bertoltu Brechtu. Zanimanje za predavanje je bilo tolikšno, da so morali najeti največjo koncertno dvorano, ker univerzitetna aula magna ni zadostovala. Dr. Jens je priredil tudi ciklus predavanj o Sofokleju.

— Pisateljica Marta Grom bo izdala pri založbi Lipa v Kopru roman-prvenec „Izpoved žene“. Ana, junakinja romana, pripoveduje svoje življenje v prvi osebi in sicer od prvih let mladosti do poroke.

CERKEV IN MODERNI PROBLEMI ZAKONA

Na sedmem kulturnem večeru SKA je predaval č. g. Alojzij Kukovica SJ. Večer je v imenu filozofskega odseka začel g. prof. dr. Vinko Brumen in pristrčno pozdravil novega predavatelja naših večerov. Zaželel mu je iskreno dobrodošlico z upanjem, da se bo po- slej po možnosti še večkrat odzval naši prošnji in vabilu. Podčrtaval je važnost teme, ki si jo je predavatelj zbral, saj se o snovi govori in razpravlja tudi na II. vatikanskem koncilu, ki bo prav kmalu na svojem tretjem zasedanju verjetno tudi zavzel stališče o problemu, ko najbolj zanima sodobni svet po svoji moralni in socialni aktualnosti.

Izredno jasno in temeljito je g. Kukovica potem razložil stališče Cerkve do tega vprašanja, ki je zavelo bučno po vsem svetu, pa se sedaj počasi vklaplja v svoje naravne meje, že trdno pojasnjene zlasti po izjavah obeh papežev Pija XI in Pija XII. Definicije Cerkve so zelo jasne in se niso premaknile s prvih temeljev, dasi so bile nekatere okolnosti socialne narave upoštevane, vendar nikdar na škodo naukov Cerkve. V drugem delu predavanja je bilo razloženo področje raznih sredstev in načinov, ki se ponekod vrivajo; potem ko sta bila njih veljaba in pomen razložena, je predavatelj razčlenil pojmovanje, ki mora prevevati katoliška zakonca, ko se predajata tudi varnemu vodstvu Cerkve in njenih predstavnikov.

Vsi so trdna in mojrsko izvedena nazi- ranja in razlage predavatelja sprejeli s hvale- žnim aplovzom, nakar se je razvila obsežna debata.

Za zaključek se je vodja večera dr. Brumen še enkrat lepo zahvalil predavatelju in vsem navzočim za sodelovanje obenem z vabilom za naslednji kulturni večer.

kronika

— ZA SKLAD GLASA so darovali: g. ravn. Ivan Prijatelj, Villa Adelina, 100 pesov; g. Jernej Tomazin, Ituzaingo, 50 pesov; ga. Martina Černič, Villa Ballester, 100 pesov. — Vsem najlepša hvala!

— Pretekli dve številki Glasa sta poročali o kolonizaciji Slovenije s kmeti z juga in o tragediji slovenskega kmeta na vasi, kakor jo je popisala pisateljica Mira Miheličeva v ljubljanskem „Delu“. Tokrat objavljamo popis dogodka v eni izmed vasi sredi Slovenije, ki žalostne razmere še bolj ponazarja: „...kar se je zgodilo v tej vasi, meče naravnost strahotno luč na tragedijo slovenske vasi, pa tudi kaže nezlomljivo zvestobo kmeta svoji zemlji v najtežjih okoliščinah. V vas je prišla komi- sija, ki dokupuje zemljišča (bolje rečeno: ple- ni, ker kar sama odredi „ceno“) za arondacijo kolhoza, zadrage. Gospodarji so bili poklicani, da jo čakajo pred županstvom. Toda ko je ko- misija prišla, tam ni našla nobenega moškega, temveč le žene in otroke. Ta množica je za- čela vpiti: „Turki, Turki, Turki gredo,“ ko so v vas zavozili „kupci“ s svojimi avtomobili. „Gospodom iz Ljubljane“ je bila sila nepri- jetno, pa so skušali pregovoriti žene, naj gre-

DUMA — ODRSKI SPEV

(Župančič — Jeločnik)

Alojzij Geržinič

Ne bom govoril o tem, kakšen mladinski praznik je bilo to predvajanje Dume 16. avgusta 1964; kakšen pomen je imela poglobitev izvajalcev v to besedilo in v njegovo duhovno in čustveno bogastvo; kako bo ta krasno izdelani večer še dolgo zorel v mnogih gle- dalcih, kako v nastopajočih* in sicer sodelujočih njihov in režiserjev trud ni bil zaman, temveč so skupno res ustvarili nepozabno umetnino; da bo ta nastop vsem, ki se bodo poslej vrstili na našem osrednjem odru, neprestan poziv kvišku, na resno delo, nenehno pri- zadevanje k spoštljivemu razmerju do umetnosti in do občinstva. Naj izrečem le nekaj opažanj ob župan- čičevi pesnitvi in Jeločnikovi stvaritvi.

Jeločnik je imel za podlago svoje stvaritve liriko. Njegov položaj je bil torej precej drugačen od položaja tistih, ki so si za romantike in nove romantike in v modernih oratorijih pri- zadevali za ustvaritev celotne umetnine. Ti so gradili na dra- matiki in beseda se pri njih umika glasbi.

Prvi problem je tale: beseda, posebno še lirska beseda, ve- dno pri sodelovanju z drugimi izraznimi sredstvi nekaj izgubi. Sumljiva rešitev je v tem, da se nakopičijo drugi učinki. Zdi se, da mora biti sožitje besede in vidnih in slisnih elementov podobno diskretnemu ojačenju nekaterih alikvotnih zvokov pri glasbi — torej uvedbi drugega glasbila. Mogoče ga je primerjati tudi spremembi v zasedbi instrumentov (kot enega redkih uspe- lih primerov je navesti Ravelovo instrumentacijo Musorgskega Slik z razstave). Že prelitev pesmi v samospjev je kočljivo dejanje. Nobena Prešernova pesem še ni dobila sebe vredno uglasbitev. Župančič je nekajkrat našel kongenialnega kompo- nista v prijatelju Lajovcu. Mogoče je z instinktivno slutnjo o tem težavnem tveganju razložiti dejstvo, da skladatelji radi jemljejo primerke, v katerih je veliko besedilo našlo ne le veli- kega muzika, ampak tudi tenkočutnega tvorca novega organi- zma (Boris Godunov, Otello, Falstaff, Pelléas et Mélisande).

V našem primeru je šlo za to, kako naj se razmeroma dolga pesnitev s svojimi refleksivnimi in razpoloženskimi, idi- ličnimi in baladnimi deli, s svojimi kontrasti in celovitostjo organizira v prostoru in času, tako da se bo zvočna plat besede temu prilagodila, njeni predstavi in fantazijski, čustveni in spominski, miselni in intuitivni elementi pa naj dobe soizraz v drugih zvokih, v igri svetlobe, v kretnjah in mimiki, v na- sprotnih med statiko in gibanjem, v drži in razporeditvi teles. Pri tem naj se nobena projekcija pesnitve ne oslabi, marveč rajši ojači. Res je odrsko dogajanje vzporedno s tekstom pri- povedovalo o odnosih med moškim in žensko, med človekom in pokrajino, med domom, domovino in svetom, med narodom in poetom; z odra je odmevala preteklost, nad njim so vršale pe- ruti naše usode.

Tu je bilo treba premagati drug problem: kako utelešati, oživljati, povezovati občutja, vizije, slutnje, nepojmovna spozna- nja, ne do bi poetično vibriranje okrepelno ali se zmaličilo; kako preprečiti, da se namesto poezije pojavijo njeni čutno do- jemljivi nadomestki, kako se zlit v nekaj živega in ne dopu- stiti, da nastane le umetno pregibana zmes. To zmore le reži- ser-umetnik. Jeločnik se pač ne bori zaman že od študentskih let za nove izrazne možnosti, študirajoč veliko dramatik, zlasti sodobne poskuse. Predvsem pa je moral o Dumi meditirati, glo- boko prodreti v besedno umetnino, potem pa ostati zvest svoji na ta način porojeni zamisli. Znal jo je uresničiti z vso ener- gijo in navdušenjem, ki ga je zanetil v sodelujočih.

* Posebej je omeniti solista gđc. Smersujevo (utelešenje živ- ljenske sile) in g. Beznika, plastičnost njegove izgovorjave in sodobnost njegovih kretnj.

Duma ima tri dele. V vseh treh se pesnik mojstrsko poslužuje kontrastov, in to je uprizoritev v velik prid. V prvem delu sta si nasproti ženski in moški princip, srce in razum, čutna in abstraktna lepota, kontemplacija in aktivnost. Razpoloženjsko sta to sončna in umetna svetloba. Drugi del raste naprej — v prelestni idili — iz trenja med bitjo dejavnega zrelega človeka pa med domišlijsko in čustveno še neizrabljenim svetom otroka, med trezno izkušnostjo pa med spomini in hrepenenjem. Bolečina le-tega je cena za globlje spoznanje o domovini. Nato pa se pesnitev pogrezne v trpljenje, mrak: smrt doma in v tujini; a prikaže se — spet kontrast! — odporna, tiha moč našega človeka. Tretji del je šestero sklepnih kitic z asonanso. Poet stoji v polmraku pred skrivnostjo domovine. Tudi zdaj je bolečina odkup — vsaj za sanje in slutnje o stvarnosti, ki je za razum pregloboka.

Zanimiva primerjava notranje zgradbe Dume s Čajkovskega Patetično simfonijo (B. R. v Sv. Sl.) je torej samovoljna. Sploh je župančič daleč od doživljajskih, izraznih in kompozicijskih potez nabrekli romantičnega Rusa. To se je pokazalo tudi v Jeločnikovi izvedbi.* Sledila je vsem menjavam razpoloženja, gradila je največ z drobnimi motivi, torej v načinu Janáčka ali pri nas Škrjanca. (Ne poznam Arničeve Dume za glasove in orkester. Vendar je znano, da ustvarja Arnič drugače; v dolgih linijah in širokih potezah).

Odkritje nešteti možnosti in kombinacij, njih melodični, ritmični, hitrostni in intenzitetni odtenki — to je bilo veliko doživetje. Postopek je dosegel tolikšno moč zlasti zato, ker je Jeločnik upravičeno šel samo do prvega priličevanja orkestrskega telesu. (Resnična tekma govorce z glasbo na področju glasbenih učinkov je za prvo v naprej izgubljena). Besedo je večkrat postavil izven njene intonacijske krivulje, jo stiliziral, pripel na različne ravnine, jo včasih ponavljal, drugič spet spletel v nekakem kontrapunktu. Ko se je nato pojavila v naravnih kadenci, je zablestela v miku svežine. Najbolj tvegani so bili daljši poskusi onomatopoiije, vendar so v premišljenem sozvočju z besedo po večini prispevali k harmonični rasti. Prav tako „zvočne kulise“. Najbrž bi kazalo motive narodne pesni le bolj naznačiti in opustiti njih besedilo. Svireli so aдекватno uokvirjale idilične prizore. (Spodrseljki otroških izvajavcev skoro niso motili, ker so nehote dali stvari prizvok pristnosti). Koreografski nastopi so presenetili z iznajdljivimi domislicami in slogovno enotnostjo.

Medtem ko je Jeločniku za zajetje in razčlenjevanje prostora dala vodilne ideje arhitektura palače (v sodelovanju s scenografom Bukovcem), je optično stran celotnostne umetnine oprl na grafiko, torej na igro črnih in belih vtisov (kostumi, zlasti pa delo reflektorjev). Pri tem pa se je izkazalo, da je njegova koncepcija precej bolj mračna, kot je — po mojem prepričanju in zgoraj nakazanem razumevanju kompozicije — zrasla v župančiču. (Čutim tudi, da bukolčni prizori kličejo po rumenih, oranžnih, celo zelenih barvah). Na tako gledanje gotovo vpliva sedanji položaj naše domovine in nas samih, verjetno pa se je s tem razodela tudi različna razpoloženjska usmeritev obeh tvorcev nedeljskega večera. V J. Vidmarja eseju o župančiču iz l. 1934 („Stvarstvo“) je ena nedvomnih ugotovitev ta, da je župančičev prvi element „samo luč, ki se v svojih tisočeri oblikah pojavlja najmanj v dveh tretjinah njegovega pesniškega gradiva“. Druge pesnikove značilnosti so Jeločniku blizu: duhovna gibkost, slovesnost, finesa linije, zanos, zvočnost, prirejanje in zrcaljenje čustev, živa fantazijska tvornost, čut za oblikovna in jezikovna sorazmerja, prežetost z umetniškim poslanstvom.

* * *

Kot je čuti, bodo ta „odrski spev“ filmirali. Tako smemo upati, da ga bodo uživali naši rojaki po vsem svetu in celo — doma.

* Njegove osmere podobe sledijo zgoraj podani kompoziciji: prvi in zadnji dve odgovorjata obema prvima polovicama prvega in tretjega dela, osrednje štiri (lahko bi jih našli šest) pa predstavljajo razčlenjeni drugi del.

do po može. Nobene niso omajali. Osramočeni so obrnili nazaj v Ljubljano. Ko so drugič prišli, nič niso vabili ljudi na zbirališče, temveč so sami hodili od hiše do hiše in prepričevali gospodarje, naj podpišejo pogodbo. Samo en samcat revček, preveč vdan pijači, je podpisal. Drugi so odgovarjali: „Prostovoljno ne podpišemo ničesar. Če hočete, vzemite, toda zoper našo voljo.“ Tako so bili komunisti od slovenskega ljudstva imenovani z imenom, ki skriva v sebi vse gorje slovenske zgodovine.

— Slovensko katoliško akademsko društvo je priredilo tečaj o filozofiji marksizma, ki ga je vodil dr. Milan Komar.

— Ljubljanska kulturna revija „Sodobnost“ je v juliju izšla dejansko v dveh izdajah, kajti druga izdaja je izšla s številko 7 a. Ni znano, kaj se je zgodilo s prvo izdajo. Zaradi ukinitve „Perspektiv“ so namreč napovedali „kulturni molk“ — a ga izhajanje revij ne potrjuje.

— Skoraj ni tedna na londonskem knjižnem trgu, da ne bi izšla kaka nova knjiga o Shakespearu ob njegovi štiristoletnici. Calder je izdal knjigo „Shakespeare in a changing world“, cambriska univerza je založila delo „Shakespeare in his own age“, W. F. Sternfeld pa je napisal obsežno razpravo „Music in Shakespearean Tragedy“.

— Pariški književni trg ima spet novo senzacijo. Pesnik in pisatelj Louis Aragon, poleg pok. Thoreza ena najbolj pomembnih figur francoskega komunizma med obema vojnama, je napisal obsežno delo: Zgodovina Sovjetske zveze od Lenina do Hruščeva. Akademik Andre Maurois pa je kljub visoki starosti in že sto knjigami, ki jih je napisal v zadnjih petdesetih letih, izdal novo zajetno knjigo: Zgodovina ZDA od Wilsona do Kennedyja. Maurois je zelo poenostavil probleme; šlo mu je bolj zato, da bi podal sledove idej in naporov pri dveh demokratiških predsednikih ZDA.

— Rado Bordon je v „Naših razgledih“ (20.VI.1964) objavil sonet „Naš jezik“, ki ima tri kitice in v njem niti ena beseda ni slovenska. Verzi se glase: „Agrikulturni producent stagnira,/ stihija dirigira industrijo,/ planira ignorant ekonomijo,/ inflacija valuto devalvira./ Diktira analitik instrumente,/ fertiliteto urbanist normira,/ komercialist legalno defravdira,/ kredit rekompenzira insolvente./ Rotacija armira optimizem,/ mobilizacija paralizira/ masovni, destruktivni skepticizem./ Imoralistično insinuirajo/ poetu konformist subjektivizem!/ Tematika: lingvistični purizem./“

— Štiri mesece že traja žolčna polemika med češkima kulturnima tednikoma Plamen in Literarne novine. Začela se je s člankom V. Medeka, kjer se vprašuje, kaj je s poezijo, ki je glorificirala Stalina in ustvarjala njegov kult. Napisal je članek „Stih na Stalina“, kjer obžaluje, da so založniki začeli ignorirati glorifikacijsko literaturo, zlasti poezijo. V LN mu je odgovoril L. Gruše in je dal članku naslov „Stih za mačko“. Zagovarjal je trditev, da so v češki literaturi prečiščujoče vse vrednote, zlasti pa se sedaj umetniki trudijo rešiti čistost estetike. V debato so posegli še prozaisti; pristaši ortodoksne linije v komunizmu se izražajo, da je nesmiselno govoriti o sporu med generacijami, ker da generacija nikdar ni bila sociološki pojem. Sedaj se debata še razplamtuje in so se začeli pristaši ene in druge struje osebno napadati.

JUBILEJNA PRIREDITEV KULTURNE AKCIJE

Umetniški večer 3. oktobra je v več pogledih odmev 1. umetniške večera (11. aprila 1954). Velika večina letošnjih izvajavcev je nastopila že takrat. Tudi v dvorani na cesti Montevideo je bil spored štiridelni, tako kot bo zdaj v lastni hiši: razstava, predsednikove programatične ideje, glasbeni in odrski del. Tako bo poudarjena kontinuiteta in bo opazna pot odleži — naprej in navzgor. Na nek način bodo v oktobrski večer vključene vse prireditve in stvaritve prvih blagoslovljenih let.

Koncertni del bo prinesel nekatere najbolj uspele skladbe s sporedov kvarteta Finkovih (kvartete, tercete, samospevi) in

nekaj prvič izvedenih del. V njih bo kot v prerezu prikazana slovenska vokalna produkcija našega stoletja (doba Novih akordov — konec prve svetovne vojne — zdomstvo). Prvič bosta predstavljeni dve Geržiničevi kompoziciji: kvartet Na skali roža raste, in samospev Žalostno pismo.

Odrski del bo predstavil v besedi in kretnji izbor iz najvidnejših pesniških zbirk desetih let. Verjetno bo ne enemu navzočemu šele odkril Rozmana, Pappeža, Kosa in Truhlarja, in naslovi njihovih knjig bodo zazveneli v simboličnem zaporedju. Po starinski melodiji Koroška Drabosnjaka, po realistični

govorici Finžgarja in Jalna in po sijajni Župančičevi Dumi — da ostanemo pri odrskih predstavah tega leta — nas bo zajela sodobna pesniška beseda, biser, ki ga je spočela bolečina zdomstva.

Glasbeni in recitacijski del se bosta združila v treh Vodebovih uglasbenih pesmih: že omenjenem Žalnem pismu, samospevu Jesenska pesem in ciklu Cest brezupna slast za kvartet in klavir.

Razstava grafike pa bo odprta že v soboto 26. sept. 1964 z deli naših umetnikov, ki so se povezali in vključili v razvoj Slovenke kulturne akcije.

(Dalje s 3. str.)

sodelavec „Donaurauma“ mogel postaviti svojo kategorično protijugoslovansko tezo, je moral ponarediti M.T.-jevo pričevanje. Najprej je zamolčal bistveno važno okoliščino, da je Korošec 30. maja 1937 Jegliča obiskal v okviru proslavljanja dvajsetletnice majniške deklaracije, na dan, ko je on sam in ves narod z njim majniško deklaracijo proslavljali kot osvobodilno dejanje izpod nemškega avstrijskega gospodstva. Psihološko neumljivo bi namreč tudi bilo, da bi se Korošec v praznični evforiji odpovedal svoji zgodovinski storitvi. Dopisnik „Donaurauma“ je dalje v svoj prevod Koroščeve izjave po pričevanju M. T. samovoljno vtaknil besedo „einmal-enkrat“, ki popolnoma prevrne pomen stavka. Naravni pomen besed Koroščevih, kakor jih poroča dr. M. T. v zgodovinskem kontekstu, je: „Želim še drugače, še bolje poskrbeti za slovenski narod na poti, ki smo nanjo stopili z majniško deklaracijo.“ Prevod „Donaurauma“ zaradi prevajajočega dostavka pa more imeti samo ta pomen: „Želim še enkrat priložnost kot je bila majniška deklaracija in tedaj v drugačni smeri kot 1917 poskrbeti za slovenski narod.“ Da je Korošček 'narod' prevel s 'Volk' in ne z 'Nation', je strežba okusu „Donauraumovega“ lastništva, ki sicer še prenese kakšne „gute Krainer“, ne pa slovenske nacije.

Izjava, kakor jo sodelavec avstrijske revije pripiše Korošču, je čisto navadna ponaredba. Ni pa samo metodično dvom, če se dalje kritični ocenjevalci obeh tekstov vpraša, ali je Korošec 30. majnika 1937 v Zatični sploh dal kakšno politično izjavo, zlasti še takšno, ki pomeni kakšen obrat v njegovi politiki.

Znano je namreč, da Korošec ni nikdar dajal izjav svojim družabnostnim omizjem, kaj šele razodeval „arcanu“ svojih političnih načrtov. Tudi je bil politični položaj leta 1937 tak, da je bilo pametno upati, da bo evolucija političnega življenja v Jugoslaviji prinesla ureditev razmer tudi za Slovence. In pri tej priliki je Korošec bistveno sodeloval, od 23. junija 1935 je bil notranji minister v Stojadinovičevi vladi, kjer je ves čas zagovarjal nujno potrebo srbsko-hrvaške poravnave. In prvi koraki v to smer so bili že storjeni: novembra 1936 se je vršil prvi sestanek med knezom Pavlom in dr. Mačkom na Brdu, na Pavlov predlog sta se Stojadinovič in Maček sešla v juniju 1937 pri Brežicah. V zunanjepolitičnem pogledu je začetek leta 1937 utrdil Jugoslavijo: 24. januarja je bil podpisan prijateljski pakt med Jugoslavijo in Bolgarijo, 25. marca med Jugoslavijo in Italijo t. i. „spravni pakt“. Prav okoli 1937 je Korošec odločno odvrnil dr. Antona Breclja, ki ga je hotel pregovoriti, naj bi poslal koga v zamejstvo z nalogo delati za neodvisno Slo-

venijo — izven Jugoslavije —: „Pojdi sam, jaz s tem nimam posla!“ Točno je odgovor naveden in datiran v A. Brecljevih rokopisnih Spominih.

Tako je dr. M. T., ki je pisec historičnih dram, verjetno le dramatiziral kakšen prigodniški izraz želj, ki je bil tako navaden za Korošca, da niti ni vzbujal pažnje drugih somiznikov, v programatično izjavo. Psihologija pričevanja je prav količinsko ugotovila, kako domišljija v pomnežu izpolnjuje vrzeli, ki jih pušča za sabo slabljenje spominov.

Poiskati je treba tedaj še druge priče dogodka, ki ga opisuje dr. M. T.

V cistercijskih samostanih ima goste na skrbni poseben pater — gostitelj. Stiški konventual, ki je v letih 1935 do 1940 opravljal to službo — in je bil poleg mil. opata in še enega patra, navadno pokojnega patra Placida, reden gost pri Jegličevem nedeljskem obedu — se spominja, da je bil Korošec na obravnavanem obisku zelo dobro razpoložen, prav tako profesor Lukman, Jeglič pa „nekako vesel na spomine majnika 1917“. Ne more se pa domisliti nobene Koroščeve „politične izjave“; vendar ne more pričati za ves čas, ker je zaradi streže moral odhajati iz obednice. Ve pa, da se o kakšni Koroščevi politični izjavi po obisku v konventu ni nič govorilo.

Mimo pisca „spominov“ v koroški družinski reviji sta živel 1962 izmed prič Koroščevega obiska Jegliču, ki so ves čas ostale v njuni družbi, samo še mil. opat stiški dr. Avgustin Kostelec in gospa Antonija Natlačenova, soproga zadnjega slovenskega bana.

Ko je mil. opat stiški izvedel za omenjena opisa Koroščevega obiska ob dvajsetletnici majniške deklaracije, je na vprašanje, če se spominja, da bi dr. Korošec tedaj dal pripisano mu izjavo, odgovoril: „Se ne spominjam, da bi dr. Korošec to rekel. Če bi to rekel, bi si gotovo zapomnil.“ Pozneje je dejal: „To ne bo držalo!“ Glede politične orientacije Korošca, ki je bil z njim prijatelj, pa je povedal: „Kolikor ga poznam, je vedno ostal na liniji majniške deklaracije.“

Gospa Antonija Natlačenova se dobro spominja zunanjih okoliščin obiska v Stični, nič pa ne ve, da bi ob tej priliki govoril kaj drugega „kot družabnostne stvari“.

Kritična Koroščeva biografija bo torej mirno izločila „pomembno izjavo“, kakor jo sporoča dr. M. T., ker je nezadostno izpričana. Dopisnik „Donaurauma“ pa lastništvu lista — tudi z izkrivljeno interpretacijo Korošču pripisanih besed — ni mogel nuditi drugega kot prehitro veselje nad „skesanim grešnikom“ Koroščem, ki še danes — vkljub vsem zgodovinskim raziskavam — velja posebno konservativnim krogom v Avstriji za grobokopa podonavske monarhije.

„Najbolj plemeniti slovenski spomini“

Gospod Francé Dolinar piše dne 12. avgusta 1964 avtorju knjige SKOZI LUČI IN SENCE:

„Vašo knjigo sem z navdušenjem sprejel. Saj še nobene knjige nisem s tako hlastoželjnostjo bral kot Vaše »spomine«. Ko sem jih imel enkrat v roki, tisti dan potem nisem nič drugega delal, kakor bral in bral, tja do dveh ponoči naslednjega dne. Delo sem prenašal in listal in ogledoval, skoro kakor da bi bilo moje. Odslej se avtor najboljši slovenske avtobiografije piše Ruda Jurčec! To je res prava literatura! Komaj čakam nadaljevanj! Položaj slovenstva v štajerski deželi ni nikjer tako plastično otipljiv kakor v Vaših opisih (tudi pod Jugoslavijo). Vaše prodorno spoznanje, da je opozicija v SLS orodje beograjskih manevrov po načrtu Aleksandra za razbitje strank, bo ostalo v naši politični historiografiji. In to ni edino pomembno spoznanje! Zgodovinarju je tudi najbolj vrhunska literatura eden izmed virov, pa kako težko se bo odtegnil v hladno objektivnost podobam ozračja posameznih obdobij, kjer ste tako mojstrski. Kolikor ste v dogajanju dramatis persona, ste vsekakor iskren udeleženec in potem nesebičen opazovavec. Če pomislim na slovensko v tako veliki meri polemično, tudi zagrizeno, memoarsko spisje, se pri Vaših tudi najbolj »neprijetnih« prikaznih čuti, kako trpite zaradi tragičnega, krhkosti vsega človeškega. Zato so Vaši najbolj plemeniti slovenski spomini! Največja zasluga v mojih očeh pa je nepretrgano iskanje niti, ki vodijo k volku slovenske usode. Tudi če bo zgodovinar moral uporabljati (kako nelepa »strokovna« beseda) še druge vire in vidike, mimo Vašega dela noben ne bo mogel iti!“

ZALOŽBA BARAGA
Pedernera 3253
Buenos Aires

CENA: vez. 500 pesov
broš. 400 pesov.

Knjigo morete dobiti v pisarni Dušnega pastirstva in pri Slovenski kulturni akciji. Ramón Folcón 4158 ter pri agenciji „Bled“, Montevideo 451, IX. p. of. 92 — Buenos Aires in na kulturnih večerih SKA!

(Dalje s 3. str.)

zapovedi povsem neovirano, kakor mu narekuje njegova vest. (Okr. „Libertas praestantissimum“, 20. junija, 1888).

Za svobodo verovanja so umirali mučenci od početkov krščanstva do današnjega dne.

Da ni pustila svobode verovanja, očitajo Cerkvi za čas inkvizicije.

V času reformacije so po načelu „Cuius regio eius religio“ k protestantizmu odpadli deželni knezi na deset tisoče vernikov odtrgali od katoliške Cerkve.

Svobodomiselnost tok je od 18. stol. dalje po državnih zakonodajah in vladah pod geslom „svobode“ kratil vernikom osnovno svobodo vesti in staršem jemal pravico do svobodne vzgoje otrok.

Velik zalet v zatrditvi verske svobode človekove je dala objava okrožnice Janeza XXIII. „Pacem in terris“ 11. apr. 1963.

Ker se Cerkev hoče z drugim vatikanskim koncilom pripraviti na dialog z vsem svetom, ki pa nosi ljudi z različnimi verami, brez nje, ali z njenimi sovražniki, bo med problemi morala rešiti tudi onega o verski svobodi.

Kako je z reševanjem začela, ko je vstavila v shemo „O ekumenizmu“ tudi odstavek o verski svobodi, bomo slišali nekaj v predavanju z gornjim naslovom.

— Italijanska ambasada v Bonnu je priredila v Kölnu posebno uspelo razstavo italijanskega revialnega tiska. Razstavljenih je bilo 3.500 revij literarnega, umetnostnega, socialnega in vzgojnega značaja. Izdan je bil poseben katalog o vsem italijanskem periodičnem tisku. Podatki navajajo, da je v letu 1963 izhajalo v Italiji 8.000 periodičnih revij vseh vrst.

— Robert Erhard je uglasbil Camusov roman „Kuga“ v obliki oratorija. Komponist je po rodu španec, a živi že dalj časa v Londonu, kjer so delo izvajali na festivalu.

— Založba Rowohlt v Hamburgu je izdala roman Ernesta Glaeserja „Der Letzte Zivillist“. Roman je bil že preveden v 20 jezikov in je najbolj zrelo delo mladega pisatelja. Delo je zgodba emigracije, pisano brez sovraštva, polno velike bolečine za sodobno usodo Nemčije in Evrope. Avtor podaja sliko o Hitlerju, uničevaveu nemške mladine. Ko je izrazil njen idealizem in vero, je mogel začeti izvajati svoj blazni načrt razkrajanja Nemčije in Evrope.

— Pri Rowohlту je izšla knjiga „Moskau - Peking oder der neue kalte Krieg“, in je njen avtor znani angleški politični komentator Edward Crankshaw. Na 633 straneh odkriva pisatelj senzacionalno ozadje spora med Moskvijo in Pekingom in meni, da se je mrzla vojna dejansko prenesla sedaj na komunistične države. Pravilno navaja, da se je že Stalin otresal prevelikih zahtev kitajskih komunistov in nastopal poniževalno proti kitajskim diplomatom ter voditeljem, kadar in kjer je le mogel. Avtor ponavlja trditve, da je samo še vprašanje časa, kdaj bodo kitajski strokovnjaki izdelali prvo lastno atomsko bombo, in se bo odločilno zamajalo ravnotežje sveta. Srčika spora pa bi baje bile kitajske zahteve po ozemlju, ki je sedaj v Sibiriji pod rusko oblastjo. Zato so v Moskvi zagrešili veliko napako, ko teritorialnih problemov niso uredili po navadni diplomatski poti, ampak dopustili, da je morala kitajska vlada prenesti spore na ideologijo komunizma in s tem zamajati ruski vpliv v Evropi, Afriki in Južni Ameriki, kamor kitajska propaganda prodira že z vso silo.

— V letu 1962 je imela žepna izdaja knjig v Holandiji velik uspeh. Na zadnjem knjižnem sejmu v Antwerpnu je bilo uradno ugotovljeno, da so žepne knjige „izdaje tega stoletja“. Leta 1962 je izšlo takih knjig 21 milijonov, kar predstavlja po tri izvede na vsakega prebivalca, kar je zelo visoka številka. Od skupnega števila izdanih knjig je bilo nad 35 % „žepnih izdaj“.

„Svet se je zmanjšal,
navzočnost slovenstva v svetu se je povečala!“

Besede ob ustanovitvi SKA.

1954 - 1964

TRETJI

UMETNIŠKI

VEČER

pesem - beseda - igra

Glasbeni in Gledališki odsek

Sobota
3. oktobra
ob osmih

Slovenska
hiša

— „Cercle d'études socialistes“ je konec februarja v Parizu organiziral debato o krizi komunizma, ki že kaže voljo obnoviti ideološko debato, ki jo je pretrgal pred tridesetimi leti. Ugotovila je: „Vsaka tendenca se bori zoper stalinizem, toda to dela na stalinistični način“.

— Vsedržavna biblioteka v Neaplju je odprla veliko razstavo

ob jubileju tridentinskega koncila. Razstavo je ob navzočnosti zastopnikov državnih in mestnih oblasti odprl kardinal Castaldo. Razstavili so nad 300 rokopisnih dokumentov in tiskanih del, ki se nanašajo na druge koncile. Neapeljski dokumenti dokazujejo, da se je že pred 16. stoletjem, torej pred nastopom reformacije, poudarjala v cerkvi zahteva po sklicanju novega koncila.

NAROČNIKE IN PRIJATELJE

lepo prosimo, da nam nakažejo naročnino za VIII. letnik naših publikacij. Ker cene naraščajo, nam bo mnogo pomagano, če bomo mogli kriti obveze in tudi kupiti zaloge papirja za naprej.

Lepo se priporočamo in zahvaljujemo za razumevanje.

UPRAVA SKA